

Nr 324.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till beräkning av vissa inkomster å riksstaten för budgetåret 1937/1938 m. m.; given Stockholms slott den 21 maj 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 maj 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anhåller att med hänsyn till de förskjutningar, som under riksdagens lopp inträtt i förutsättningarna för det i statsverkspropositionen framlagda statsregleringsförslaget för budgetåret 1937/1938, få underställa Kungl. Maj:t frågan om vidtagande av ändring i vissa av de i propositionen meddelade inkomstberäkningarna för nämnda budgetår m. m. Departementschefen anför därvid följande:

Utfallet av löpande statsreglering.

Vid anmälan av finansplanen i årets statsverksproposition lämnade jag en redogörelse för kassafondens ställning samt för de olika omständigheter, som påverkade utfallet av statsregleringen för innevarande budgetår. Jag

erinrade därvid, att kassafonden vid budgetårets ingång utvisade en behållning på 137.1 miljoner kronor. I en vid riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för nästföljande budgetår fogad uppskattning av utfallet av riksstatens inkomstsida för budgetåret 1936/1937 hade verket beräknat, att ett överskott av inkomster, reglerade över kassafonden, på omkring 35.5 miljoner kronor kunde med sannolikhet förväntas. Emellertid skulle enligt gällande riksstat av kassafonden 64.25 miljoner kronor disponeras för budgetändamål; större delen därav, eller 60.5 miljoner kronor, motsvarade ett reservationsanslag anvisat för avskrivning av till allmänna arbeten m. m. anvisat lånekapital. Kassafondens beräknade behållning per den 1 juli 1937 kunde, om hänsyn toges blott till berörda faktorer, beräknas uppgå till i runt tal $(137.1 + 35.5 - 64.25 =)$ 108.4 miljoner kronor. Erfarenhetsmässigt hade man emellertid att räkna med vissa överskridanden på utgiftssidan. Om man toge hänsyn till att å ena sidan någon förstärkning av arbetslöshetsanslagen icke syntes behöva ifrågakomma och att riksgäldskontorets räntekostnader kunde beräknas nedgå, men att å andra sidan omkring 3 miljoner kronor torde krävas för en förskjutning av betalningsdagen inom armén och flyget till överensstämmelse med vad som gällde övriga delar av förvaltningen, syntes kassafondens behållning vid budgetårets slut då kunna antagas komma att uppgå till inemot 100 miljoner kronor.

Beträffande kassafondens ställning ansåg jag mig i berörda sammanhang böra ytterligare nämna, att de innevarande budgetår för avskrivning av till allmänna arbeten m. m. anvisat lånekapital reserverade inkomsterna av arvs- och gåvoskatt och från Luossavaara-Kiurunavaara aktiebolag av riksräkenskapsverket beräknats inflyta med belopp, som överstege de i riksstaten upptagna med sammanlagt 8.5 miljoner kronor. Ehuru föreliggande avskrivningsbehov borde beräknas till — netto — ett omkring 2.3 miljoner kronor högre belopp än som skett vid bestämmandet av de för innevarande budgetår anvisade avskrivningsanslagen, syntes därför kunna påräknas, att då avskrivningen avslutats ett icke obetydligt överskott komme att kunna tillföras kassafonden.

Numera föreligga större möjligheter att överblicka utfallet av löpande statsreglering än vid tidpunkten för verkställandet av denna beräkning. Till stöd för ett bedömande av läget hänvisar jag till en av riksräkenskapsverket jämlikt dess instruktion avgiven beräkning, dagtecknad den 24 april 1937.

Denna beräkning grundar sig på — förutom de inom ämbetsverket förda bokföringsmässiga sammanställningarna av de olika huvudförvaltningarnas månatliga kassarapporter för budgetårets nio första månader — från samtliga huvudförvaltningar med flera myndigheter infordrade approximativa uppgifter avseende budgetårets tre sista månader. I de fall, där dessa uppgifter utvisa inkomst- och utgiftsbelopp, som med hänsyn till inkomstillflödet respektive anslagsbelastningen under tidigare år eller på grund av i övrigt föreliggande förhållanden kunna förmodas icke motsvara det blivande

utfallet, har riksräkenskapsverket vädtagit enligt verkets uppfattning erforderliga jämkningar.

Beträffande beräkningen av de olika inkomstittlarna må särskilt framhållas följande.

Inkomst- och förmögenhetsskatten, som för innevarande budgetår uppdebiterats med 188.62 miljoner kronor mot 156.19 miljoner kronor föregående år, har för de nio första månaderna av innevarande budgetår brutto influtit med 102.74 miljoner kronor mot 85.98 miljoner kronor under motsvarande period av budgetåret 1935/1936. För hela sistnämnda budgetår uppgick bruttouppbörden till 154.35 miljoner kronor. Med utgångspunkt från dessa siffror kan bruttouppbörden av inkomst- och förmögenhetsskatten för innevarande budgetår beräknas komma att uppgå till omkring 185.00 miljoner kronor. Restitutioner å inkomst- och förmögenhetsskatt, vilka under budgetåret 1935/1936 uppgingo till 1.29 miljon kronor, beräknas under innevarande budgetår till omkring 2.00 miljoner kronor. Under hänsynstagande härtill har riksräkenskapsverket ansett sig kunna i förevarande beräkning upptaga den under budgetåret 1936/1937 inflytande skatten till 183 miljoner kronor.

I fråga om stämpelmedlen, som för budgetårets nio första månader lämnat en behållen inkomst å 48.66 miljoner kronor mot 45.86 miljoner kronor föregående budgetår, har beräknats en samlad behållen årsinkomst å 64 miljoner kronor. För beräkningen av dessa belopps fördelning på å ena sidan arvsskatt och skatt för gåva samt lotterivinstskatt och å andra sidan övriga stämpelmedel saknas säkra hållpunkter. Det synes emellertid sannolikt, att inkomstökningen är att hänföra till arvsskatt och skatt för gåva, som nu beräknats lämna en avkastning av 33 miljoner kronor. Lotterivinstskatten och övriga stämpelmedel hava beräknats inflyta med ungefär samma belopp som föregående budgetår, eller 4 respektive 27 miljoner kronor.

Av det beräknade överskottet för statens järnvägar äro 7.99 miljoner kronor att hänföra till från kalenderåret 1935 balanserat garantitillägg för malm-banan.

Skattebudgetens sammanlagda inkomster beräknas överstiga de i riksstaten uppförda med 68.69 miljoner kronor. Av nettoöverskottet hänföra sig 52.34 miljoner kronor till sådana titlar, som ingå i allmänna budgeten, medan 16.35 miljoner kronor äro att hänföra till specialbudgeter.

Av en vid riksräkenskapsverkets skrivelse fogad tabell, som torde få biläggas statsrådsprotokollet (*bilaga*), framgå de närmare detaljsiffrorna vid beräkningen av inkomstutfallet.

Vad utgifterna beträffar, beräknas avsevärd nettobelastning av kassafonden uppstå å IV och VIII huvudtitlarna samt oförutsedda utgifter med respektive 4.03, 4.22 och 3.56 miljoner kronor. Nettobesparing antages inträda å XI huvudtiteln samt räntor å statsskulden med respektive 1.26 och 1.03 miljon kronor.

Den beräknade merutgiften på IV huvudtiteln är huvudsakligen att hänföra till de olika anslagen till mathållning samt bränsleanslagen. Inom V huvudtiteln beräknas avsevärda överskridanden å anslagen till sjukförsäkring, fattigvård och barnavård, statens sinnessjukhus samt bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden. Dessa överskridanden motvägas emellertid av besparingar å anslagen till allmänna pensionsförsäkringen. På VIII huvudtiteln har riksräkenskapsverket ansett sig böra räkna med en avsevärd merutgift, huvudsakligen beroende på att förskotten till folkskoleväsendet

under innevarande budgetår uppgått till belopp, som betydligt överstiga de under föregående budgetår för motsvarande ändamål verkställda utbetalningarna. Den väntade merutgiften å oförutsedda utgifter sammanhänger huvudsakligen med omläggning av tiden för avlöningsutbetalningen vid armen och flygvapnet.

Nettobesparingen å XI huvudtiteln beror på besparingar å anslagen till pensionering av civila tjänst innehavare samt bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt. Å XIV huvudtiteln, räntor å statsskulden, räknas med en avsevärd besparing, beroende dels på att kupongerna till de under budgetåret upplagda nya obligationslånen icke förfalla till betalning förrän efter budgetårets utgång, varför anslaget till ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning ej kommer att tagas i anspråk, och dels att nämnda anslag beräknas komma att tillföras inkomst av upplupen ränta å kuponger till försålda obligationer av nya statslån.

Å anslagen till avlöningar och dyrtidstillägg beräknas icke några större avvikelser från de i riksstaten beräknade beloppen.

För riksstatens utgiftstitlar tillsammantagna skulle enligt beräkningen uppstå en nettomerutgift att täckas av kassafonden å 9.58 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket sammanfattar resultaten av beräkningarna sålunda.

Såsom tidigare angivits hava sålunda skattebudgetens inkomsttitlar beräknats utfalla med ett överskott att tillföras kassafonden å 52.34 miljoner kronor medan utgiftstitlarna beräknas komma att belasta kassafonden med ett belopp av 9.58 miljoner kronor. Det nettoöverskott, som skall tillföras kassafonden, torde alltså kunna beräknas till 42.76 miljoner kronor.

Kassafonden uppgick vid budgetårets ingång till 137.13 miljoner kronor. Då enligt riksstaten av fonden under budgetåret skola disponeras 64.25 miljoner kronor, skulle — med förutnämnda beräkning av budgetutfallet — fondens behållning vid utgången av nu löpande budgetår uppgå till 115.64 miljoner kronor.

I en av generaltulldirektören till mig överlämnad promemoria, för vars innehåll jag torde få närmare redogöra i det följande, har tullmedelsinkomsten för innevarande budgetår uppskattats till 175 miljoner kronor eller 15 miljoner kronor mera än som av riksräkenskapsverket antagits vid framläggandet av här ifrågavarande beräkning. Försiktigheten synes mig bjuda, att man räknar med något lägre tulluppbörd under maj och juni än som förutsatts vid generaltullstyrelsens uppskattning. Man torde dock med visshet kunna påräkna en behållning i kassafonden vid budgetårets slut å åtminstone 120 miljoner kronor.

Utgifterna.

I statsverkspropositionen slutar skattebudgetens utgiftssida på ett sammanlagt belopp av 1,167.72 miljoner kronor, därav under verkliga utgifter 1,080.49 miljoner kronor och under utgifter för kapitalökning 87.23 miljoner kronor. Av det å skattebudgeten uppförda beloppet hänföra sig 1,003.35 miljoner kronor till allmänna skattebudgeten och alltså 164.37 miljoner kronor till specialbudgeter.

Allmänna skattebudgeten.

Under riksdagens lopp har Kungl. Maj:t i särskilda propositioner framlagt förslag om åtskilliga ändringar beträffande budgetens utgiftssida. De viktigaste *tilläggsförslagen* äro följande.

Till statliga och kommunala beredskapsarbeten har i propositionen nr 300 äskats 4 miljoner kronor mera än som beräknats i statsverkspropositionen, och det i propositionen nr 302 framlagda anslagsäskandet för reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m. innebär en höjning av 2 miljoner kronor utöver det i statsverkspropositionen för motsvarande ändamål beräknade beloppet. I propositionen nr 212 hava äskats anslag till civilt luftskydd med ett sammanlagt belopp av 2.44 miljoner kronor och i propositionen nr 323 anslag till statlig lagerhållning med 2 miljoner kronor. I statsverkspropositionen voro medel för dessa ändamål icke beräknade. Sedan Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln beräknat ett förslagsanslag å 8 miljoner kronor till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare till den del denna förstärkning icke hänförde sig till affärsverken, hava definitiva förslag om anslag för berörda ändamål framlagts i propositionerna nr 196 och 280, innebärande ett sammanlagt anslagsbelopp av 9.54 miljoner kronor eller alltså 1.54 miljon kronor mer än som i statsverkspropositionen beräknats. Anslaget till bidrag till folkpensionering och invalidunderstöd m. m. har i propositionen nr 279 upptagits till 0.60 miljon kronor mera än i statsverkspropositionen. Till reparation av ångpannorna å pansarskeppet Oscar II har i propositionen nr 198 äskats 0.40 miljon kronor.

Anslagen till karolinska sjukhuset och till serafimerlasarettet hava i propositionen nr 272 föreslagits skola höjas utöver vad i statsverkspropositionen upptagits med 0.17 miljon respektive 1.57 miljon kronor. Härvid är emellertid att märka att det förutsatts, att inkomster vid sjukhuset och lasarettet skola till belopp av respektive 0.24 och 1.89 miljon kronor upptagas till redovisning å riksstatens inkomstsida.

Bland de föreslagna *anslagsnedsättningarna* må följande särskilt framhållas.

Den till riksdagen avlåtna propositionen nr 270, innefattande förslag till löneroglering för folk- och småskollärare m. m., innebär, att de anslag som äskas i denna proposition sänkas med sammanlagt 2.01 miljoner kronor under vad i statsverkspropositionen för motsvarande ändamål beräknats. I propositionen nr 271, angående löneroglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m., framlagda anslagsberäkningar hava likaledes medfört en nettominskning under statsverkspropositionens beräkningar, belöpande sig till 0.34 miljon kronor. Till avlöningar vid länsstyrelserna har i propositionen nr 178 äskats 0.35 miljon kronor mindre än som beräknats i statsverkspropositionen.

Övriga av Kungl. Maj:t föreslagna ändringar beträffande den allmänna skattebudgetens utgiftssida, vilka äro av mindre storleksordning, skulle vid bifall resultera i en nettoökning av 0.47 miljon kronor.

Den totala nettoökningen av allmänna skattebudgetens utgiftssida skulle vid bifall till berörda förslag uppgå till 12,49 miljoner kronor.

Beträffande Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och i särskilda propositioner framlagda förslag har riksdagen i flertalet fall redan fattat beslut. I vissa fall har riksdagen anvisat anslag å allmänna skattebudgeten till högre belopp än det av Kungl. Maj:t föreslagna eller å riksstaten uppfört anslag, som icke varit upptagna i budgetförslaget. Bland dylika utgiftsökningar må nämnas, att riksdagen beslutat att anslaget till inköp av gatsten å 4 miljoner kronor, vilket enligt statsverkspropositionen skulle till ett belopp av 3 miljoner kronor bestridas av automobilskattemedel, skall till allena 2 miljoner kronor utgå av dylika medel, i följd varav allmänna skattebudgeten ökats med 1 miljon kronor. Vidare har riksdagen i anledning av propositionen nr 224 angående restitution till Stockholms högskola av erlagd arvsskatt för ändamålet anvisat ett anslag å 205,700 kronor. Ytterligare har riksdagen höjt det i statsverkspropositionen äskade anslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet med 125,000 kronor. Å andra sidan har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att till bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning disponera högst 200,000 kronor av de margarinaccimedel, som influtit före den 1 juli 1935, för vilket ändamål anslag å nämnda belopp upptagits i riksstatsförslaget. I detta sammanhang må vidare nämnas, att riksdagen i samband med beslut om nedsättning av räntan å lån från fiskerilånefonden, förutsatt att av det i statsverkspropositionen äskade och av riksdagen beviljade anslaget till kapitalökning för nämnda fond ett belopp av 45,000 kronor utöver vad i statsverkspropositionen beräknats skall täckas av andra statsinkomster än lånemedel. Inberäknat detta belopp medföra av riksdagen beslutade ändringar beträffande allmänna skattebudgetens utgiftssida en nettoökning å 1,51 miljon kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och i särskilda propositioner framlagda anslagsäskanden.

Hänsyn bör jämväl tagas till vissa andra ändringar av budgetförslagets utgiftssida, beträffande vilka förslag torde böra framläggas i detta sammanhang eller vilka eljest påkallas vid ett förnyat övervägande av statsregleringen för nästa budgetår.

I statsverkspropositionen hava anslagen till dyrtidstillägg beräknats med utgångspunkt från de procenttal, som tillämpas vid en levnadskostnadsindex av 158. Ifrågavarande kostnader synas numera böra uppskattas efter en levnadskostnadsindex av 164. Den härav föranledda utgiftsstegringen för de under huvudtitlarna II—XI i statsverkspropositionen och i propositionerna nr 76, 270 och 271 äskade dyrtidstilläggsanslagen belöper sig enligt verkställda beräkningar till sammanlagt 8,43 miljoner kronor. I det följande gör jag hemställan om ändringar i tidigare gjorda anslagsäskanden för dyrtidstillägg, i den mån förslag härom ansetts böra framläggas i förevarande sammanhang.

Enligt vad från riksgäldskontoret inhämtats, har man att förvänta minskade utgifter för räntor å statsskulden m. m. med 2,26 miljoner kronor. Hu-

vudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. torde komma att minska med 0.66 miljon kronor, huvudsakligen beroende på att det i statsverkspropositionen beräknade anslaget till reparations- och ändringsarbeten m. m. beträffande riksdagshuset läser bortfalla.

Här berörda förändringar medföra en nettoökning av allmänna skattebudgetens utgiftssida med 5.51 miljoner kronor.

Den *totala nettoökning av allmänna skattebudgetens utgiftssida* under angivna tre huvudrubriker, varmed man nu har att räkna, uppgår såiunda till $(12.49 + 1.51 + 5.51 =)$ 19.51 miljoner kronor.

Specialbudgeter.

I propositionen nr 284 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har anslaget till avsättning till fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen äskats med allenast 3 miljoner kronor eller med 7 miljoner kronor lägre belopp än det i statsverkspropositionen beräknade. Denna förändring har betingats av sänkning av veteavgiften.

I statsverkspropositionen har under sjunde huvudtiteln beräknats ett förslagsanslag av 40,000 kronor till avsättning till jordbrukskassetillsynens fond, varemot svarar en beräknad inkomst av bidrag till jordbrukskassetillsynen å samma belopp. Sedermera har i propositionen nr 252 äskats *dels* ett anslag till avsättning till jordbrukskassetillsynens fond av 12,000 kronor, *dels ock* ett anslag till förstärkning av jordbrukskassetillsynens fond av 48,000 kronor. Det förra anslaget, som numera av riksdagen anvisats, är avsett för överförande till nämnda fond av å riksstatens inkomstsida redovisat bidrag från jordbrukskasserörelsen till kostnaderna för jordbrukskassetillsynen. Det senare anslaget, som jämväl av riksdagen anvisats, utgör det tillskott från allmänna skattebudgeten som nu, med hänsyn till storleken av jordbrukskasserörelsens eget bidrag, beräknas erforderligt för täckande av oförmälda tillsynskostnader. Den ökade belastningen av allmänna skattebudgeten motväges av minskat medelsbehov å nionde huvudtitelns anslag till förvaltningsbidrag till jordbrukskasserörelsen.

I statsverkspropositionen har vidare under sjunde huvudtiteln beräknats ett förslagsanslag av 60,000 kronor till avsättning till fondinspektionens fond. Anslaget är avsett för överförande av de å riksstatens inkomstsida redovisade bidragen till täckande av kostnaderna för fondinspektionen. Sedan numera genom kungörelsen den 22 januari 1937, nr 17, förordnats om viss sänkning av nämnda bidrag, kan inkomsten av desamma beräknas till 45,000 kronor och överföringsanslaget alltså nedsättas till detta belopp.

Inkomsterna.

Statsverkspropositionens inkomstsida.

I statsverkspropositionen utvisar skattebudgetens inkomstsida en summa av 1,167.72 miljoner kronor. Härav hänföra sig 976.96 miljoner kronor till egentliga statsinkomster och 161.34 miljoner kronor till inkomster av statens

produktiva fonder. Riksbanksvinsten är upptagen till 1 miljon kronor. Under rubriken I anspråk tagna kapitaltillgångar upptages i riksstatsförslaget det belopp om 28.40 miljoner kronor, vilket betingats av förslaget, att statens förluster å spannmålsföreningens verksamhet nu skulle slutligt regleras.

Bland de under egentliga statsinkomster ingående skatterna beräknas inkomst- och förmögenhetsskatten giva 200 miljoner kronor, därvid föreslagits att skatten skall uttagas med 170 procent av grundbeloppen eller samma procenttal efter vilket skatten uttages under innevarande budgetår. Budgetförslaget räknar vidare med att särskild skatt å förmögenhet samt extra inkomst- och förmögenhetsskatt skola utgå jämväl för år 1937 enligt samma huvudgrunder som för innevarande budgetår. Dessa skatter hava i riksstatsförslaget beräknats till respektive 15 miljoner kronor och 27.5 miljoner kronor. Förslag till författningar i ämnet hava underställts riksdagen i propositionerna nr 31 och 32, vilka förslag riksdagen ännu icke förehaft till prövning. I utjämningskatt beräknas 12 miljoner kronor. Stämpelmedlen äro upptagna till 63 miljoner kronor. I automobilskattemedel beräknas inflyta 106 miljoner kronor. Tullmedlen äro upptagna till 160 miljoner kronor, accis å margarin och vissa andra fettvaror till 15 miljoner kronor, tobaksskatten till 90 miljoner kronor. I rusdrycksmedel beräknas sammanlagt 169 miljoner kronor. I propositionen nr 176 har framlagts förslag avseende fortsatt tillämpning under nästkommande budgetår av gällande grunder i fråga om omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker; riksdagen har bifallit detta förslag.

Under rubriken uppbörd i statens verksamhet beräknades i statsverkspropositionen bland annat avgifter för täckande av förluster å spannmålsregleringen till 10 miljoner kronor, vilken intäkt över ett under nionde huvudtiteln uppfört förslagsanslag skall omföras till fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen.

Inkomsterna från statens affärsverksamhet upptagas i statsverkspropositionen till sammanlagt 123.04 miljoner kronor, därav för postverket 19 miljoner kronor, för telegrafverket 35 miljoner kronor, för statens järnvägar 32 miljoner kronor, för statens vattenfallsverk 21 miljoner kronor, för domänverket 16 miljoner kronor och för statens reproduktionsanstalt 35,000 kronor. Vid beräkning av dessa överskott har beträffande utgifter för dyrtidstillägg förutsatts, att dyrtidstilläggen skulle utgå efter en levnadskostnadsindex av 158.

Såsom överskott å statens allmänna fastighetsfond har i statsverkspropositionen upptagits ett belopp av 7.8 miljoner kronor.

Under rubriken Fonden för statens aktier har för Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag beräknats, att ett belopp av 13.50 miljoner kronor skall för budgetåret 1937/1938 tillföras statsverket i inkomst från bolaget.

Statens utlåningsfonder beräknas lämna ett sammanlagt överskott av 14.46 miljoner kronor.

Ny beräkning av vissa inkomsttitlar.

Under förhandenvarande förhållanden har jag ansett lämpligt att på nuvarande skede av budgetbehandlingen upptaga spørgsmålet om inkomstberäkningarna till förnyat bedömande.

För att erhålla material för ett dylikt bedömande har jag, i likhet med vad som skett föregående år, anmodat cheferna för vederbörande verk och företag att till mig inkomma med förnyade beräkningar rörande den sannolika avkastningen för nästa budgetår av följande inkomsttitlar i riksstaten, nämligen stämpelmedel, tullmedel, accis å silke, tobaksskatt, de olika rusdrycksmedelstiltlarna, fyr- och båkmedel samt överskotten å de fem stora affärsverken och å statens under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder. Härjämte har jag hos riksgäldsdirektören begärt ny beräkning beträffande riksgäldskontorets inkomster. För den sedvanliga kontrollräkningen av inkomst- och förmögenhetsskatten har jag låtit införskaffa material från taxeringsnämndsordförandena i riket.

Enligt de mottagna svaren skulle anledning till sänkning föreligga beträffande överskotten å postverket med 1.80 miljon kronor, å telegrafverket med 2.50 miljoner kronor, å statens järnvägar med 3 miljoner kronor och å domänverket med 0.50 miljon kronor samt beträffande statens utlåningsfonder med netto 0.54 miljon kronor. Höjningar hava däremot föreslagits med 3 miljoner kronor för stämpelmedlen, med 2 miljoner kronor beträffande tobaksskatten samt med 1 miljon kronor för envar av inkomsttitlarna brännvinstillverkningskatt, rusdrycksförsäljningsmedel från parti-handelsbolag samt omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker; härtill kommer en obetydlig höjning av riksgäldskontorets under titeln övriga diverse inkomster redovisade medel.

Rörande beräkningen av de särskilda inkomsttitlarna ber jag få anföra följande.

I statsverkspropositionen har, som nämnts, den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten beräknats till 200 miljoner kronor. Härvid har antagits att 1937 års taxering skall, i jämförelse med fjolårets, utvisa en genomsnittlig stegring av det sammanlagda beskattningsbara beloppet för enskilda skattskyldiga med inemot 11 procent och för aktiebolagen med ungefär 13 procent. En bearbetning av det från taxeringsnämndsordförandena hittills inkomna materialet, som för såväl enskilda skattskyldiga som aktiebolag omfattar ungefär 40 procent av det totala beskattningsbara beloppet, utvisar emellertid en genomsnittlig stegring av det beskattningsbara beloppet för enskilda med endast 4 å 5 procent, varemot aktiebolagens sammanlagda beskattningsbara belopp visar en genomsnittlig stegring av 20 å 25 procent.

Med utgångspunkt från de genomsnittliga skattesatser som antagits i statsverkspropositionen skulle härav följa, att den debiterade skatten skulle uppgå till ett inemot 5 miljoner kronor lägre belopp än vad i statsverkspropositionen beräknats. Då man emellertid nu torde vara berättigad att räkna

med en något högre inflytandeprocent samt något lägre belopp för restitutioner än som vid tidpunkten för framläggandet av statsverkspropositionen syntes motiverat och då därjämte anledning finnes att räkna med möjligheten av att den på grund av det tillgängliga taxeringsmaterialet verkställda uppskattningen är i underkant, torde riksstatsförslaget siffra 200 miljoner kronor för den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten kunna bibehållas oförändrad.

Under angivna omständigheter saknas tydligen även anledning till ändring av den beräknade inkomsten av särskild skatt å förmögenhet, extra inkomst- och förmögenhetsskatt samt utjämningskatt.

Stämpelmedlen äro i riksstaten för löpande budgetår upptagna med 63 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket uppskattar, såsom framgår av verkets i det föregående återgivna beräkning rörande utfallet av löpande statsreglering, avkastningen av stämpelmedlen för innevarande budgetår till 64 miljoner kronor. I betraktande av att generalpoststyrelsen hittills under budgetåret till statskontoret inlevererat sammanlagt 59.9 miljoner kronor synes denna uppskattning av stämpelmedelsavkastningen framstå såsom försiktig.

I den från generalpoststyrelsen överlämnade nya förslagsberäkningen uppskattas stämpeluppbörden genom postverket under nästkommande budgetår till i runt tal 65 miljoner kronor. Den stämpeluppbörd genom länsstyrelserna som kan tillkomma torde icke böra föranleda en ytterligare uppräknig. Under återopande härav föreslår jag, att inkomsttiteln stämpelmedel för nästa budgetår beräknas till 65 miljoner kronor.

I fråga om beräkningen av tullmedlen har i en av generaltulldirektören till mig överlämnad promemoria anförts i huvudsak följande.

Den debiterade uppbörden av tullmedel under juli—april månader av budgetåret 1936/1937 har uppgått till i runt tal 148 miljoner kronor. Restitutionerna av tullmedel under samma tid hava belöpt sig till omkring 8 miljoner kronor. För återstående delen av budgetåret torde beloppen kunna uppskattas till respektive 36 miljoner och 1 miljon kronor. Uppbörden av tullmedel under innevarande budgetår i avrundat tal skulle således uppgå till 184 miljoner kronor brutto eller efter avdrag av beräknade restitutioner, 9 miljoner kronor, till 175 miljoner kronor, utgörande 23 miljoner kronor mera än vad inkomsten av tullmedel upptagits till i riksstaten för budgetåret 1936/1937, nämligen 152 miljoner kronor.

Tullmedelsinkomsten för innevarande budgetår, sådan den nu beräknats, visar ett avsevärt högre belopp än tullmedelsuppbörden för nästföregående budgetår, vilken uppgick till allenast 155 miljoner kronor. En jämförelse månad för månad av de båda budgetåren giver emellertid vid handen, att uppbördssiffran för flera av det löpande budgetårets tilländagångna tio månader icke ligger mera väsentligt över motsvarande siffra för budgetåret 1935/1936; den starka stegringen i uppbörden hänför sig huvudsakligen till de senaste tre månaderna, då uppbördssiffrorna voro osedvanligt höga. Sålunda belöpte bruttouppbörden av tullmedel för sistförflutna februari, mars och april månader sig till respektive 13.6, 16.3 och 19.1 miljoner kronor mot 11.4, 13.4 och 13.5 miljoner kronor samma månader i fjol. Det onormalt höga läge, vari tullmedelsinkomsterna för närvarande befinna sig, kan därför antagas vara endast mera tillfälligt och sannolikt icke komma att bestå någon

längre tid efter nuvarande importsäsong avslutande. Likväl torde knappast behöva befaras, att tullmedelsuppbörden skall nästinstundande budgetår komma att nedgå under uppbördsnivån för de sju första månaderna av innevarande budgetår, således innan den osedvanliga stegringen i uppbörden inträdde. Med denna utgångspunkt bör bruttouppbörden av tullmedel för budgetåret 1937/1938 kunna uppskattas till i runt tal 168 miljoner kronor.

Restitutionerna av tullmedel hava under budgetåret 1935/1936 belöpt sig till omkring 6 miljoner kronor. Under juli—april månader av budgetåret 1936/1937 hava de, såsom ovan nämnts, uppgått till omkring 8 miljoner kronor; och för hela innevarande budgetår kunna de, efter vad förut sagts, beräknas till omkring 9 miljoner kronor. Med hänsyn jämväl till vad ovan anförts beträffande storleken av bruttouppbörden för budgetåret 1937/1938 synes beloppet för restitutionerna av tullmedel under sistnämnda budgetår kunna upptagas till 8 miljoner kronor.

Ett belopp av 160 miljoner kronor skulle följaktligen utgöra det nettobelopp, med vilket tullmedel, såvitt nu kan bedömas, torde kunna förväntas inflyta under budgetåret 1937/1938. Härvid har bortsetts från sådana å tulluppbörden inverkan större förändringar i gällande tullsatser eller mera genomgripande nya importregleringsåtgärder, som kunna komma att vidtagas. Beloppet överensstämmer med vad i årets statsverksproposition föreslagits böra i riksstatsförslaget uppföras som inkomst av tullmedel.

Beträffande beräkningen av tullinkomsten under löpande budgetår har jag redan uttalat mig. Uppskattningen av nästföljande budgetårs tulluppbörd bygger på utvecklingen under tiden juli 1936—januari 1937, alltså den del av innevarande budgetår som ej beröres av vårens extraordinära ökning av uppbörden. Då anledning icke föreligger att räkna med att uppbörden nu omedelbart skall pressas tillbaka till sin tidigare nivå, synes det möjligt att beräkna tulluppbörden något högre än som skett i den här återgivna promemorian, eller, förslagsvis, till 165 miljoner kronor. Med hänsyn till den osäkerhet som vidlåder denna uppskattning saknas anledning att vid det slutliga hestämmandet av det belopp, varmed inkomstiteln skall upptagas i riksstaten, särskilt beakta den ökning av tullinkomsterna å 1.65 miljon kronor, som skulle inträda vid bifall till propositionen nr 321 med förslag till, bland annat, viss spritimport från Estland.

I anslutning till vad som från Tobaksmonopolets sida ifrågasatts anser jag, att avkastningen av *t o b a k s s k a t t e n* för nästa budgetår bör kunna upptagas till 92 miljoner kronor eller 2 miljoner kronor mera än det i statsverkspropositionen beräknade beloppet.

Chefen för kontrollstyrelsen har föreslagit uppräknings av inkomsten av *b r ä n n v i n s t i l l v e r k n i n g s s k a t t e n* med 1 miljon kronor till 16.5 miljoner kronor. Mot denna beräkning torde i och för sig intet vara att erinra. Emellertid har ämbetsverkets chef samtidigt omförmålt, att det sistnämnda beloppet kunde, på sätt närmare angäves i kontrollstyrelsens yttrande till chefen för finansdepartementet den 14 april 1937, påverkas av viss ifrågasatt spritimport. Styrelsens nämnda yttrande avsåg det i det föregående redan berörda förslag till överenskommelse mellan Sverige, Estland och Finland rörande förhindrande av spritsmuggling m. m., vilket sedermera förelagts riksdagen i propositionen nr 321. I händelse av bifall till berörda pro-

position torde brännvinstillverkningskatten för nästa budgetår kunna beräknas undergå en minskning med 1.65 miljon kronor, eller samma belopp varmed tullinkomsterna skulle ökas. Inkomstiteln torde med hänsyn härtill ej böra upptagas högre än 15 miljoner kronor. Enligt vad chefen för kontrollstyrelsen föreslagit, torde däremot omsättnings- och utskänkningskatten å spritdrycker böra höjas med 1 miljon kronor till 93 miljoner kronor. Rusdrycksförsäljningsmedlen från partihandelsbolag ha av chefen för kontrollstyrelsen uppskattats till 13 miljoner kronor. Enligt uppgift från aktiebolaget Vin- och spritcentralen räknar bolaget emellertid med en inleverans på 14.5 miljoner kronor, till vilken siffra det i statsverkspropositionen upptagna beloppet å 12 miljoner kronor sålunda torde böra höjas.

I propositionen nr 138 har Kungl. Maj:t inhämtat riksdagens yttrande över ett förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av kungörelsen den 15 juni 1934 (nr 306) angående handel med farmaceutiska specialiteter. Ändringarna avse nya och höjda avgifter för kontrollen över nämnda handel i syfte att — såsom förutsatts vid kungörelsens tillkomst — kontrollkostnaderna må helt täckas av inflytande avgifter. Sedan riksdagen anslutit sig till detta förslag, torde intäkterna av ifrågavarande avgifter, vilka redovisas å riksstatens inkomstsida under titeln avgifter för kontroll å handeln med farmaceutiska specialiteter, kunna höjas från i statsverkspropositionen beräknat belopp av 21,000 kronor till 50,000 kronor.

I propositionen nr 314 angående anordnande av provisoriska sekundärsjukhus inom den statliga sinnessjukvården har uppgivits att inkomsterna av ifrågavarande sekundäravdelningars drift beräknats uppgå till i avrundat tal 100,000 kronor. Med detta belopp skulle alltså de i riksstaten beräknade inkomsterna vid statens sinnessjukhus kunna höjas. Emellertid har i samma proposition äskats riksdagens medgivande till att de för nästa budgetår anvisade anslagen till avlöningar och omkostnader vid statens sinnessjukhus må disponeras för uppehållande av provisoriska sekundärsjukhus. Då kostnaderna härför uppskattats till omkring 180,000 kronor, för vilkas täckande alltså särskilda medel icke skulle anvisas å riksstaten, har jag icke ansett mig böra tillstyrka nyssberörda jämkning i det i statsverkspropositionen beräknade inkomstbeloppet.

I statsverkspropositionen har under titeln bidrag till bank- och fondinspektionen beräknats ett belopp av 170,000 kronor, därav 70,000 kronor skulle utgöra bidrag till bankinspektionen, 60,000 kronor bidrag till fondinspektionen och 40,000 kronor bidrag till jordbrukskassetillsynen. Bidragen till fondinspektionen torde numera böra beräknas till 45,000 kronor. Av jordbrukskasserörelsens egna medel skall, såsom likaledes förut omförmälts, under nästkommande budgetår beräknas ett bidrag till jordbrukskassetillsynen å allenast 12,000 kronor. På grund härav och då anledning till ändring beträffande bidragen till bankinspektionen icke synes föreligga, torde inkomstiteln bidrag till bank- och fondinspektionen böra i riksstaten för budgetåret 1937/1938 upptagas med ett belopp av 127,000 kronor.

I propositionen nr 272 angående lönereglering för personalen vid serafimerlasarettet och karolinska sjukhuset m. m. har förutsatts, att inkomsterna vid karolinska sjukhuset skola redovisas å riksstatens inkomstsida. Mot detta förslag har jag intet att erinra. Under avdelningen uppbörd i statens verksamhet torde därför nu böra uppföras en titel, benämnd *inkomster vid karolinska sjukhuset*. I anslutning till de i nämnda proposition framlagda beräkningarna torde under denna titel böra för budgetåret 1937/1938 upptagas ett belopp av 244,000 kronor.

I samma proposition har vidare förutsatts att å riksstatens inkomstsida under avdelningen uppbörd i statens verksamhet skall uppföras en inkomstitel, å vilken redovisas de vid serafimerlasarettet inflytande inkomsterna. Beträffande beräkningen av intäkterna å denna titel har karolinska sjukhusets direktionsframlagda förslag, för vilket finnes närmare redogjort i nämnda proposition (sid. 129 o. f.). Enligt detta förslag beräknas inkomsterna vid serafimerlasarettet för budgetåret 1937/1938 uppgå till 1,892,110 kronor. Förslaget utgår från att en viss höjning av vårdavgifterna vid lasarettet företages och att de höjda avgifterna skola kunna tillämpas från och med den 1 juli 1937. Den inkomstökning, som därigenom skulle tillföras lasarettet, har beräknats till omkring 127,000 kronor. I nämnda proposition har chefen för ecklesiastikdepartementet anfört, att Kungl. Maj:t torde i sinom tid taga under närmare omprövning det av direktionsframlagda förslaget till höjning av vårdavgifterna, att vid inkomstkalkylerna för nästa budgetår direktionsframlagda förslag emellertid syntes kunna tagas till utgångspunkt, samt att departementschefen ingen väsentligare erinran hade att framställa mot direktionsframlagda beräkningar av inkomsterna. I anslutning härtill tillstyrker jag, att riksstaten kompletteras med en inkomstitel, benämnd *inkomster vid serafimerlasarettet*, samt att under denna titel för budgetåret 1937/1938 beräknas ett belopp av i runt tal 1,900,000 kronor.

I propositionen nr 284 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har uppgivits att intäkterna av veteavgift m. m. för nästa budgetår icke beräknas inflyta med högre belopp än 3 miljoner kronor mot i statsverkspropositionen upptagna 10 miljoner kronor. I anslutning till denna förnyade beräkning gör jag i det följande hemställan om att inkomstiteln *avgifter för täckande av förluster å spannmålsregleringen i riksstaten* för budgetåret 1937/1938 upptages med 3 miljoner kronor.

I riksstatsförslaget är inkomsten av *totalisatormedel* för budgetåret 1937/1938 beräknad till 1 miljon kronor. Kungl. Maj:t har den 16 april 1937 beslutat viss ändring i fördelningen mellan staten och travsportorganisationerna av vid travtävlingar inflytande totalisatormedel. Enligt verkställd utredning skulle, därest den nya fördelningen tillämpats vid travtävlingarna under år 1936, statens andel i omsättningssummorna hava minskats med i runt tal 125,000 kronor. Då emellertid statsverkets behållna inkomst å förvarande titel för budgetåret 1935/1936 utgjort omkring 1,140,000 kronor,

torde nämnda ändring av fördelningen av totalisatormedlen icke böra föranleda minskning av det i riksstatsförslaget under förevarande titel beräknade beloppet.

Enligt de av riksgäldsdirektören avgivna beräkningarna skulle de riksgäldskontorets inkomster, vilka redovisas under inkomstiteln Ö v r i g a d i v e r s e i n k o m s t e r och vilka i statsverkspropositionen beräknats till 39,400 kronor, nu böra uppskattas till ett något högre belopp eller 55,000 kronor. Då förevarande inkomstitel sedvanligen användes för avjämnning av riksstatens inkomstsida, torde hänsyn till nämnda ökning icke behöva tagas i förevarande sammanhang.

I sitt den 13 november 1936 avgivna förslag till beräkning av p o s t v e r k e t s inkomstöverskott för budgetåret 1937/1938 föreslog generalpoststyrelsen, att detta överskott skulle i riksstaten för nämnda budgetår upptagas till 18.7 miljoner kronor. Vid verkställandet av de beräkningar, varpå generalpoststyrelsen grundade detta sitt förslag, hade styrelsen utgått från de allmänna förutsättningarna, att poströrelsen skulle fortsätta att förete en viss uppgång samt att, vad driftkostnaderna anginge, inga väsentliga rubbningar skulle inträda i den dåvarande prisnivån.

I yttrande över generalpoststyrelsens förenämnda förslag uttalade riksräkenskapsverket, att ämbetsverket ansett sig kunna räkna med en sådan stegring av postverkets till den egentliga poströrelsen hänförliga bruttoinkomster i allmänhet, att compensation vunnes för såväl bortfallande tillfälliga inkomster som med postverksrörelsens ökning förenade ofrånkomliga utgiftshöjningar. Riksräkenskapsverket hemställde i enlighet därmed, att i riksstatsförslaget för budgetåret 1937/1938 inkomsten av postverket skulle uppföras med 20 miljoner kronor, d. v. s. samma belopp som i riksstaten för budgetåret 1936/1937.

Mot de synpunkter, riksräkenskapsverket framfört, fann jag vid anmälan av inkomstberäkningarna i statsverkspropositionen icke anledning till erinran. Med hänsyn tagen till den kostnadsökning, vilken skulle inträda vid bifall till det förslag om provisorisk avlöningsförstärkning, vilket var avsett att senare framläggas för riksdagen, blev emellertid postverkets överskott i riksstaten för budgetåret 1937/1938 uppfört med 19 miljoner kronor.

I en av postverkets chef till mig överlämnad promemoria har nu rörande beräkningen av inkomstöverskottet anförts följande:

I sin beräkning rörande inkomstöverskottet för budgetåret 1937/1938 hade generalpoststyrelsen räknat med en bruttoinkomst av 92.7 miljoner kronor. Enligt nu tillgängliga uppgifter rörande frankoteckensuppbörden visar denna under årets fyra första månader en sådan stegring, att generalpoststyrelsen numera anser sig — under förutsättning av oförändrat konjunkturläge intill årets slut — kunna räkna med en höjning av bruttoinkomsterna till 93.2 miljoner kronor.

Postverkets driftkostnadsstat för år 1937 har av Kungl. Maj:t fastställts till 73,949,000 kronor. Härtill torde emellertid böra läggas ett av riksdagen medgivet belopp av 51,000 kronor till skolsparverksamhet, varigenom driftkostnadsstatens slutsumma utjämnas till 74,000,000 kronor.

Vid den förnyade beräkning av driftkostnaderna under år 1937, vilken

nu verkställt, har vederbörlig hänsyn tagits till det i propositionen nr 196 framlagda förslaget rörande provisorisk avlöningsförstärkning, varjämte dyrtidstilläggen beräknats med iakttagande av att levnadskostnadsindex fastställt till 161 för innevarande års andra kvartal samt att detsamma, enligt givet direktiv, beräknats till 164 från och med den 1 juli 1937.

Den i propositionen nr 196 föreslagna avlöningsförstärkningen beräknas medföra höjning av utgifterna under år 1937 för

ordinarie personal med c:a 700,000 kr. och
extra » » » » 100,000 » .

De till brevbarar- och postbiträden m. fl. — d. v. s. den icke ordinarie personal för vilken generalpoststyrelsen äger fastställa lön — nu utgående ersättningsbeloppen hava fastställts för tillämpning från och med den 1 juli 1935. Med hänsyn till de sedan sistnämnda tidpunkt inträdda höjningarna av levnadskostnadsindex och den ökning av tjänstemännens löner, som torde bli en följd av propositionen nr 196, torde generalpoststyrelsen inom den närmaste tiden bli nödsakad att till avgörande upptaga frågan om höjning av ersättningen till sistberörda icke ordinarie personal. Härigenom beräknas uppstå en ökad utgift av cirka 125,000 kronor under år 1937. Därjämte synes nu böra räknas med en kostnad under år 1937 å 30,000 kronor, avseende särskild ersättning till extra ordinarie personal såsom kompensation för familjepensionsavdragen.

Kostnaderna för dyrtidstilläggen beräknas under här ovan angivna förutsättningar komma att stiga med omkr. 400,000 kronor under år 1937.

I fråga om titeln »diverse utgifter» tillkommer en numera av Kungl. Maj:ts beslutad, tillföre icke beräknad utgiftspost å 25,000 kronor.

Samtliga nu omförmälda, av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut avhängiga utgiftsökningar uppgå i runt tal till sammanlagt 1,400,000 kronor.

Härutöver måste emellertid, för så vitt nu kan bedömas, räknas med, att utgifterna i vissa fall komma att bli högre än enligt den fastställda driftkostnadsstaten.

Stegringen i posttrafiken har medfört, att ofrånkomliga krav föreligga på förstärkning av personalen såväl vid de fasta som ambulanta postanstalterna. Därjämte torde omkostnaderna för järnvägspostbefordringen icke kunna hållas inom den tidigare beräknade ramen. Samtliga kostnadsökningar av nu angivna anledningar beräknas uppgå till cirka 600,000 kronor.

Såsom belysande för poströrelsens ökning förtjänar framhållas, att medelslutningen vid *postanstalterna* uppgått till följande belopp:

1:a kvartalet 1935	kronor 1,996,010,640,
1:a » 1936	» 2,236,286,119,
1:a » 1937	» 2,544,581,178.

Ökningen från 1935 till 1936 utgör sålunda 12 procent och från 1936 till 1937 13.8 procent.

Enligt förestående beräkningar skulle alltså postverkets utgifter under år 1937 komma att ökas med cirka 2 miljoner kronor eller från 74 till 76 miljoner kronor. Då inkomsterna här ovan beräknats stiga till 93.2 miljoner kronor, skulle alltså inkomstöverskottet bli 17.2 miljoner kronor.

Från såväl poststationsföreståndarnas som lant- och lådbrevbärarnas sida hava yrkanden om avlöningsförbättringar framställt. Förhandlingar i detta ämne pågå för närvarande med representanter för lant- och lådbrevbärarna. Om tjänstemännen erhålla den i propositionen nr 196 föreslagna avlöningsförstärkningen, torde det, enligt generalpoststyrelsens förmenande,

bliva ofrånkomligt att höja jämväl ersättningarna till nu ifrågavarande grupper av funktionärer. Så snart förhandlingarna med förenämnda personalgrupper slutförts, kommer generalpoststyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med anmälan och förslag. Därest härav föranledda utgiftsökningar av Kungl. Maj:t godkännas, kommer överskottet alltså att i motsvarande mån reduceras.

Med stöd av här återgivna beräkning av postverkets utgifter och under tillbörligt hänsynstagande till den framtidsbedömning åt vilken riksräkenskapsverket tidigare givit uttryck synes postverkets inkomstöverskott i rikstaten kunna upptagas med 18 miljoner kronor.

Enligt inom telegrafstyrelsen verkställd uppskattning kan det överskott å telegrafverkets verksamhet, som kan beräknas bli inlevererat budgetåret 1937/1938, nu uppskattas till 32.50 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 2.5 miljoner kronor i förhållande till den i statsverkspropositionen framlagda beräkningen. Därvid har emellertid räknats med å ena sidan en kostnadsökning å 0.70 miljon kronor för provisorisk avlösningsförstärkning åt den kollektivavtalsavlönade telefonistpersonalen och vissa andra extra tjänstemän, å andra sidan en inkomstminskning å i runt tal 1 miljon kronor, vilken skulle inträda vid bifall till en av telegrafstyrelsen ingiven framställning om viss taxesänkning beträffande telefonväsendet. Båda dessa förskjutningar framstå ännu såsom ovissa. Om de med hänsyn därtill i detta sammanhang lämnas åsido, bör inkomsttiteln i fråga upptagas med 34 miljoner kronor. Detta innebär i förhållande till statsverkspropositionen en minskning på 1 miljon kronor, vilket ungefär motsvarar kostnadsökningen till följd av förhöjda dyrtidstillägg. Beräkningen förutsätter en fortskridande ökning av särskilt abonnemangs-, samtals- och radiolicensavgifterna, vilken bereder kompensation för vissa andra, här ej särskilt nämnda utgiftsökningar.

I statsverkspropositionen beräknades den behållna inkomsten av statens järnvägar för budgetåret 1937/1938 till 32 miljoner kronor. Chefen för statens järnvägar har nu i en till mig ingiven promemoria uppskattat inkomsten i fråga till 29 miljoner kronor, varvid hänsyn tagits, bland annat, till den kostnadsökning å 2.70 miljoner kronor, som inträder vid en höjning av levnadskostnadsindex från 158 till 164. Till närmare motivering av beräkningen har till en början beträffande bruttoinkomsten anförts i huvudsak följande.

I järnvägsstyrelsens skrivelse den 2 december 1936 med förslag till beräkning av den behållna inkomsten av statens järnvägar för budgetåret 1937/1938 hade för budgetåret i fråga sagda inkomst uppgivits till 35 miljoner kronor, varav 9 miljoner kronor från malmbanan och 26 miljoner kronor från statens järnvägar i övrigt. Förstnämnda delbelopp motsvarade den del av malmbanans kassamässiga överskott, vilken jämlikt § 14 femte stycket av 1927 års malmavtal kunde betraktas såsom med säkerhet intjänt överskott för år 1937; återstående från malmbanan inflytande medel skulle reserveras för täckning enligt sagda avtalsbestämmelse av eventuella framtida underskott.

Beträffande den av järnvägsstyrelsen meddelade förhandsberäkningen hade styrelsen framhållit, att det trots de senaste månadernas gynnsamma

resultat icke ansetts rådligt räkna med ens någon retarderad förbättring. Styrelsen hade alltså vid beräkningarna antagit, att den hösten 1936 uppnådda relativt stora trafikvolymen komme att intill utgången av budgetåret 1937/1938 ungefärligen bibehållas, men ingen fortsatt förbättring därutöver ernås.

Vid avgivande av ovan berörda beräkning hade styrelsen haft att tillgå i viss mån preliminära uppgifter enligt bokföringen över inkomsternas och utgifternas storlek t. o. m. oktober 1936. Resultaten för de fem ytterligare månader, november 1936—mars 1937, vilka nu föreläge, visade att utvecklingen i fråga om inkomsterna hittills varit gynnsammare än som av styrelsen sålunda antagits, såsom av följande tablå, omfattande senaste kända sex månader, framginge.

M å n a d	Persontrafik			Godstrafik		
	Beräk- nade inkomster	Verk- liga inkomster	Skill- nad inkomster	Beräk- nade inkomster	Verk- liga inkomster	Skill- nad inkomster
	T u s e n t a l k r o n o r					
Oktober 1936	5,510	5,548	+ 38	9,910	10,092	+ 182
November 1936	4,680	4,712	+ 32	9,100	9,126	+ 26
December 1936	7,080	7,273	+ 193	8,100	8,712	+ 612
Januari 1937	5,200	5,499	+ 299	7,430	7,781	+ 351
Februari 1937	4,450	4,701	+ 251	7,780	8,692	+ 912
Mars 1937	5,880	7,282	+1,402	8,680	9,507	+ 827
Summa	32,800	35,015	+2,215	51,000	53,910	+2,910

De ovan som beräknade angivna beloppen motsvarade den tidigare för år 1937 och budgetåret 1937/1938 antagna trafikomfattningen, vilken som nämnt motsvarade den nivå, som nåtts hösten 1936. Föreliggande nya siffermaterial visade alltså, att — som redan antytts — utvecklingen fortfarande varit gynnsam.

Särskilt kunde detta sägas gälla godstrafiken, vilken som alltid visat sig mera konjunkturkänslig än persontrafiken och vars uppgång också varit någorlunda jämn. Inkomstökningen i persontrafik åter hade till alldeles övervägande del ernåtts under den i år för reselivet gynnsamt infallande påskhelgen och kunde följaktligen icke i alls samma mån betraktas såsom tecken på en varaktig förbättring. Tilläggas kunde, att i fråga om Lapplandsmalmen förbättringen varit särskilt markerad; härmed ökades emellertid i huvudsak blott det för täckning av framtida underskott reserverade beloppet, och ändringen i fråga vore alltså i förevarande sammanhang utan större betydelse.

Vad järnvägsstyrelsen anfört i förenämnda skrivelse den 2 december 1936 angående nödvändigheten att vid förutberäkning av trafikinkomsterna iakttaga stor försiktighet syntes numera få anses gälla i än högre grad. Från olika håll förmäldes nämligen, att de industriella anläggningarnas kapacitet vore fullt utnyttjad, och att ytterligare produktionsökning alltså krävde nybyggnad eller åtminstone nyinstallation av maskiner. Det ville under sådana omständigheter förefalla, som skulle eventuell ytterligare ökning av åtminstone den tyngre godstrafiken å järnvägarna kunna försiggå blott långsamt. Rådande osäkerhet på arbetsmarknaden vore givetvis också ett moment, manande till försiktighet.

Vid sådant förhållande syntes det t. o. m. kunna ifrågasättas, huruvida det kunde vara tillrådligt intaga samma principiella ståndpunkt som den

i förenämnda skrivelse angivna, d. v. s. antaga, att den redan uppnådda i förhållande till trafikomfattningen hösten 1936 ytterligare förstörade trafikvolymen komme att intill utgången av budgetåret 1937/1938 ungefärligen bibehållas. Trots vissa betänkligheter hade styrelsen emellertid ansett sig kunna göra ett sådant antagande.

Under denna förutsättning hade inkomsterna för statens järnvägar exkl. malmbanan beräknats under budgetåret 1937/1938 bliva följande.

	Milj. kr.
Persontrafik	77.5
Post	8.5
Godstrafik	105.0
Övriga inkomster	2.6
<u>Summa inkomster</u>	<u>193.6</u>

innebärande ökning mot föregående beräkningar med 7.0 miljoner kronor.

Från den beräknade ökningen av bruttoinkomsten bör dragas i första hand den utgiftsstegring som kan förväntas bli en direkt följd av trafikökningen. Denna har i promemorian uppskattats till 1 miljon kronor. Härtill bör vid beräkningen av nettot läggas kostnadsökningen i händelse av bifall till propositionen nr 196 angående provisorisk avlöningsförstärkning, vilken för tjänstemännens del beräknas sluta på 5.40 miljoner kronor. En ytterligare kostnadsökning på 0.10 miljon kronor tillkommer för kompensation till den extra ordinarie personalen för densamma från och med den 1 juli 1937 åliggande familjepensionsavdrag. Som redan omnämnts medför vidare omräkningen av dyrtidstilläggen en beräknad utgiftsökning på 2.70 miljoner kronor.

Slutligen erinras i promemorian om följderna av den inträdda och fortgående stegringen i materialpriserna. I kostnadsstaten äro utgifterna för lokbränsle räknade efter 22 kronor per ton utländska stenkol. Emellertid har konsumtionspriset ifråga redan höjts till 26: 50 kronor. För instundande budgetår bör enligt promemorian räknas med en ytterligare höjning till 28: 50 kronor. Härav föranledd kostnadsökning beräknas till 1.60 miljon kronor. Därtill är att lägga den ökning som kommer på övriga effekter, särskilt sådana för verkstadsdriften erforderliga. Som bekant har stegringen i varupriser varit särskilt stark i fråga om järn- och trävaror; effekter tillhörande dessa båda varugrupper utgöra av naturliga skäl en mycket stor del av järnvägarnas totala materialkonsumtion. Kostnadsökningen för andra materialier än lokbränsle till följd av denna prisstegring uppskattas i promemorian till 3.80 miljoner kronor.

Följande utgiftsstegringar skulle alltså vara att förutse.

På grund av	Milj. kr.
Trafikökning	1.00
Avlöningsförstärkning	5.40
Familjepensionsavdrag	0.10
Höjd levnadskostnadsindex	2.70
Ökat kolpris	1.60
Ökade materialpriser i övrigt	3.80
<u>Tillhopa</u>	<u>14.60</u>

Härtill har i promemorian lagts *dels* den kostnadsökning å 0.70 miljon kronor, som skulle inträda om jämväl verkstads- och förrådsarbetarna bleve delaktiga i den provisoriska avlöningsförstärkningen, *dels* den kostnadsökning å 0.30 miljon kronor som bleve följden av bifall till förväntade krav om kompensation för familjepensionsavdrag till samma arbetargrupper. I promemorian räknas alltså med en sammanlagd kostnadsökning å 15.60 miljoner kronor. Detta belopp avser statens järnvägar i dess helhet. På den elektriskt drivna malmbanan kommer, trots den stora trafiken, endast en relativt liten del, vilken uppskattas till 0.80 miljon kronor. På statens järnvägar i övrigt skulle alltså belöpa 14.80 miljoner kronor, vilket belopp lagt till kostnadsstatens 160.50 miljoner kronor ger en utgiftssumma av 175.30 miljoner kronor.

För statens järnvägar exklusive malmbanan erhållas alltså följande summor:

	Milj. kr.
Inkomster	193.60
Utgifter	<u>175.30</u>
Överskott	18.30

Den för malmbanan upptagna behållna inkomsten, 9 miljoner kronor, motsvarar en transportmängd om c:a 8 miljoner ton för Luossavaara-Kiiruna-vaara Aktiebolag ensamt (ungefär 1929 års trafik). Med nu förefintlig och planerad trafik synes i stället kunna räknas med överskottet 10.50 miljoner kronor.

Summa för riksstaten beräkningsbart överskott skulle alltså, med inberäknande bland kostnaderna av de i promemorian medtagna ovissa utgiftsposterna å sammanlagt 1 miljon kronor, uppgå till $(18.30 + 10.50 =)$ 28.80 eller avrundat 29 miljoner kronor, d. v. s. ett 3 miljoner kronor lägre belopp än som finnes upptaget i statsverkspropositionen.

I promemorian anföres ytterligare:

Förestående beräkning torde få anses inrymma större riskmoment än den närmast föregående, för nära ett halvt år sedan verkställda beräkningen. För det första är den högkonjunktur, vilken antagits komma att tillsvidare fortbestå, särdeles markerad; inkomstökningen för statens järnvägar exkl. malm-banan uppgår till gentemot 1936 5.9 miljoner kronor, och gentemot 1935 ej mindre än 16.9 miljoner kronor. Härmed kan lämpligen jämföras stegringen under senaste skedet av 1920-talets högkonjunktur, d. v. s. från 1927 till toppåret 1929; denna uppgick till 12.4 miljoner kronor. Det synes i betraktande av denna parallell ingalunda osannolikt, att för innevarande period kulmen kan komma att passeras redan under loppet av instundande budgetår.

För det andra fortgår som bekant stegringen i materialpriser närmast språngvis, och det är mycket möjligt, att ovan angivna till denna faktor hänförliga kostnadsökning, trots att densamma nu förefaller mycket betydlig, dock kan komma att visa sig för lågt beräknad.

Enär emellertid produktionsutvecklingen allt fortfarande dock är expansiv, och intet *påtagligt* förebud om en vändning till det sämre kunnat påvisas, vill järnvägsstyrelsen icke påyrka att inkomsten av statens järnvägar i riksstaten för budgetåret 1937/1938 upptages till lägre belopp än ovan angivna, 29 miljoner kronor.

Mot den i promemorian sålunda framlagda beräkningen har jag ingen annan erinran, än att i detta sammanhang torde böra bortses från kostnaden för beredande av vissa i det föregående berörda löneförmåner åt verkstads- och förrådsarbetare. Inkomstiteln ifråga synes med beaktande härav böra upptagas med 30 miljoner kronor.

Enligt från vattenfallsstyrelsen lämnad uppgift skulle anledning icke förefinnas att nu vidtaga någon ändring av det belopp, 21 miljoner kronor, som i statsverkspropositionen för budgetåret 1937/1938 beräknats såsom överskott å statens vattenfallsverks verksamhet. Den ökning av driftkostnaderna, som skulle bli en följd av genomförandet av föreliggande förslag rörande provisorisk avlöningsförstärkning och dyrtidstilläggets beräknade höjning, antages kunna bli kompenserad genom en motsvarande inkomstökning. Mot denna beräkning har jag intet att erinra.

I enlighet med vad chefen för domänverket förordat torde överskottet av domänverket böra sänkas med 0.50 miljon kronor under vad i statsverkspropositionen upptagits.

I statsverkspropositionen har överskottet å statens allmänna fastighetsfond beräknats till 7.8 miljoner kronor. Efter en närmare granskning av de utav vederbörande myndigheter verkställda beräkningarna av inkomster och utgifter å fastighetsfondens stat har i propositionen nr 221 med förslag till inkomst- och utgiftsstat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1937/1938 m. m. föreslagits — med ändring av den i statsverkspropositionen gjorda inkomstberäkningen — att inkomstiteln statens allmänna fastighetsfond skall i riksstaten för budgetåret 1937/1938 upptagas med ett belopp av 7.9 miljoner kronor eller 100,000 kronor mera än enligt statsverkspropositionen.

Beträffande överskotten å statens utlåningsfonder ha från statskontoret och riksgäldskontoret föreslagits de ändringar, som framgå av följande sammanställning:

Utlåningsfond	I 1937 års statsverksproposition beräknade överskott kronor	Nu beräknade överskott kronor	Ökning (+) Minskning (-) kronor
Statens bostadslånefond.....	475,000	600,000	+ 125,000
Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	400,000	100,000	- 300,000
Lånefonden för lantarbostäder	5,000	2,000	- 3,000
Allmänna järnvägslånefonden	684,000	679,000	- 5,000
Lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar.....	47,000	41,000	- 6,000
Luftfartslånefonden	24,000	6,500	- 17,500
Statens sekundärlånefond för jordbrukare	275,000	210,000	- 65,000
Egnahemslånefonden	8,500,000	8,600,000	+ 100,000
Arrendeegnahemsfonden	90,000	120,000	+ 30,000
Täckdikningslånefonden	110,000	100,000	- 10,000
Fiskerilånefonden.....	130,000	115,000	- 15,000
Industrilånefonden	70,000	60,000	- 10,000
Rederilånefonden	560,000	200,000	- 360,000
Summa	11,370,000	10,833,500	- 536,500

Den betydande minskningen av överskottet å lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer är beroende på att lånerörelsen hittills haft en väsentligt mindre omfattning än statens byggnadslånebyrå ursprungligen räknat med. Minskningen av rederilånefondens överskott är beroende på opåräknad förtidsinbetalning av utestående rederilån.

Mot de sålunda framlagda beräkningarna, enligt vilka överskotten å utlåningsfonderna skulle minska med sammanlagt 536,500 kronor, har jag intet att erinra. De i sammanställningen angivna inkomstitlarna torde böra upptagas i riksstaten med de föreslagna beloppen.

Reglering av spannmålsförlusterna.

I statsverkspropositionen har under utgifter för kapitalökning och rubrikavbetalning å statsskulden för nästa budgetår äskats ett förslagsanslag av 39 miljoner kronor till avskrivning av lånekapital, anvisat åt svenska spannmålsföreningen. Vidare ha äskats följande avskrivningsanslag, nämligen för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 12 miljoner kronor, för amortering å vissa lån 2.5 miljoner kronor, för försvarsväsendets byggnader 3.8 miljoner kronor, för statens järnvägars lånekapital 4 miljoner kronor samt för sparbanksförlusterna 10.1 miljoner kronor, eller sammanlagt 32.4 miljoner kronor. I föregående översikt har icke berörts frågan om den återverkan där angivna förändringar erhålla för beräkningen av avskriv-

ningsbehovet i anledning av förlusterna å spannmålsregleringen och om de modifikationer som med hänsyn därtill kunna påkallas i här ifrågavarande avskrivningsanslag, som i finansplanen erhållit karaktären av slutlig budgetregleringspost.

Till grund för anslagsäskandet till avskrivning av lånekapital, anvisat åt svenska spannmålsföreningen, låg en beräkning av statens engagemang gentemot spannmålsföreningen och svenska spannmålsaktiebolaget ävensom av påräkneliga tillgångar för täckande av statens förluster å spannmålsregleringen. Av bilaga 6 till utgifter för kapitalökning framgår, att nämnda engagemang avsåg, såvitt rör spannmålsföreningen, ett belopp på 80.8 miljoner kronor jämte vissa ränteposter m. m. samt beträffande spannmålsaktiebolaget för tiden intill den 1 september 1937 ett belopp av 4.3 miljoner kronor. Av sistnämnda belopp hänförde sig 1.66 miljon kronor till bolagets första verksamhetsår, tiden 22 augusti 1935—31 augusti 1936. 2.65 miljoner kronor utgjorde den uppskattade förlusten för bolagets andra verksamhetsår eller tiden 1 september 1936—31 augusti 1937. I enlighet härmed beräknades statens engagemang på grund av spannmålsregleringen uppgå till i runt tal $(80.8 + 4.3 =) 85.1$ miljoner kronor, vartill kommo berörda ränteposter m. m.

Tillgången till medel för täckande av statens ifrågavarande engagemang beräknades i statsverkspropositionen sålunda. Under budgetåren 1934/1935 och 1935/1936 hade i avgifter för täckande av förluster å spannmålsregleringen influtit netto 6.35 respektive 9.11 miljoner kronor. För budgetåret 1936/1937 beräknades i dylika avgifter inflyta ytterligare ett belopp av 10 miljoner kronor, under förutsättning att veteavgift uttoges under hela budgetåret med 2 kronor 50 öre per deciton. Intill utgången av budgetåret 1936/1937 hade alltså under denna förutsättning ett sammanlagt belopp av högst 25.46 miljoner kronor ställts till förfogande för täckande av statens engagemang på grund av spannmålsregleringen. Utöver dessa medel hade å riksstaterna för budgetåren 1935/1936 och 1936/1937 av andra till skattebudgeten hörande statsinkomster under avbetalning å statsskulden anvisats anslag å respektive 5 miljoner kronor och 9 miljoner kronor till avskrivning av lånekapital, anvisat åt svenska spannmålsföreningen, eller sammanlagt 14 miljoner kronor. Slutligen hade Kungl. Maj:t bifallit av svenska spannmålsaktiebolaget gjord hemställan att för täckande av bolagets förlust m. m. ställa till förfogande av bolaget från tullverket uppburna medel för utförselbevis å 1.40 miljon kronor. Det totala beloppet av tillgängliga täckningsmedel uppgick alltså enligt beräkningarna i statsverkspropositionen till $(25.46 + 14.00 + 1.40 =) 40.86$ miljoner kronor.

Beträffande de dispositioner, som vidtagits eller borde vidtagas för en bokföringsmässig reglering av berörda kostnader och förluster, anförde jag följande.

Vid anvisande för budgetåren 1935/1936 och 1936/1937 av medel för täckande av förluster å spannmålsföreningens verksamhet har förutsatts, att för detta ändamål skulle tagas i anspråk dels den del av avgiftsmedlen, av-

sätta å förenämnda specialbudget (huvudsakligen veteavgift), som icke erfordrades för täckande av spannmålsaktiebolagets löpande förluster, dels ock å riksstaterna för nämnda budgetår under rubriken avbetalning å statskulden anvisade anslag. Spannmålsaktiebolaget har sålunda ansetts böra äga prioritet i veteavgiftsmedlen.

För täckande av statens engagemang i *spannmålsaktiebolaget* till och med den 31 augusti 1937 eller 4,314,904 kronor 27 öre stå, såsom ovan anförts, i första hand till förfogande inkomster av utförselbevis å 1,400,072 kronor 13 öre, vilka enligt Kungl. Maj:ts beslut den 4 december 1936 må användas för ändamålet. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut samma dag ställt till bolagets förfogande ett belopp av 264,832 kronor 14 öre av fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen. Härigenom blir bolagets förlust för dess första verksamhetsår täckt och förräntning uppnådd på aktiekapitalet. Av tillgängliga medel i nämnda fond måste vidare enligt ovanstående beräkningar reserveras ett belopp av 2,650,000 kronor för täckande av spannmålsaktiebolagets förlust under bolagets andra verksamhetsår, som slutar den 31 augusti 1937. Därmed ernås full täckning för statens förpliktelser mot bolaget intill denna tidpunkt.

Vidkommande härefter täckningen av statens engagemang i *spannmålsföreningen*, enligt förestående beräkningar uppgående till i runt tal 80.75 miljoner kronor, må först erinras, att Kungl. Maj:t på det sätt disponerat över täckningsmedel för denna förlust, att till fonden för förlag till statsverket, där föreningens lån är bokfört, överförts *dels* behållningen i fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen den 30 juni 1935, utgörande 6,351,134 kronor 35 öre, *dels ock* det å riksstaten för budgetåret 1935/1936 under avbetalning å statskulden anvisade anslaget å 5 miljoner kronor, vilka medel tills vidare skola redovisas å förlagsfondens skuldsida. Sedan från de under budgetåret 1935/1936 till fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen influtna avgiftsmedlen å 9,112,379 kronor 97 öre avdragits vad som utöver inkomsterna av utförselbevis erfordrats för täckande av spannmålsaktiebolagets förlust för dess första verksamhetsår eller 264,832 kronor 14 öre, kvarstår ett belopp av 8,847,547 kronor 83 öre att användas för täckning av spannmålsföreningens förlust. Vidare har för budgetåret 1936/1937 för samma ändamål anvisats under avbetalning å statskulden ett anslag å 9 miljoner kronor. Av de för innevarande budgetår inflytande veteavgiftsmedlen, beräknade till 10 miljoner kronor, skola enligt ovan 2,650,000 kronor reserveras för täckning av spannmålsaktiebolagets förlust för dess andra verksamhetsår, vadan för nu ifrågavarande avskrivningsändamål må tillgodoräknas allenast 7,350,000 kronor. I täckningsmedel för spannmålsföreningens förlust kunna alltså beräknas finnas tillgängliga $(6,351,134: 35 + 5,000,000 + 8,847,547: 83 + 9,000,000 + 7,350,000 =)$ 36,548,682 kronor 18 öre. Om föreningens förlust enligt i det föregående framlagd beräkning upptages till 80,750,000 kronor, återstår alltså därefter att täcka 44,201,317 kronor 82 öre jämte vissa räntor och kostnader. Efter korrigerig för tidigare nämnda ränteposter kan det sammanlagda täckningsbehovet med stöd härav uppskattas till 45 miljoner kronor.

Efter framläggande av dessa beräkningar yttrade jag i statsverkspropositionen vidare bland annat:

Enligt propositionen nr 267 till 1936 års riksdag förutsattes förlusterna å svenska spannmålsföreningens verksamhet bliva föremål för årlig avskrivning med ett belopp av 13.5 miljoner kronor. Då man beräknade, att av gifter för täckande av förluster å spannmålsregleringen ett belopp av 4.5 mil-

joner kronor skulle kunna disponeras för berörda avskrivning, äskades i anslutning därtill ett anslag för ändamålet å riksstaten av 9 miljoner kronor. Riksdagen biföll detta förslag.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att det belopp som erfordras för täckande av återstående förlust å spannmålsföreningens verksamhet kan beräknas uppgå till i runt tal 45 miljoner kronor. Under återopande av vad jag i finansplanen anför rörande önskvärdheten av en fortsatt snabb skuldavskrivning och med hänvisning därjämte till den plan för budgetens balansering, som där framlägges, finner jag mig böra förorda, att åtgärder nu vidtagas för en slutlig reglering av denna förlust.

Vissa svårigheter föreligga att beräkna storleken av det anslag som för ifrågavarande ändamål nu bör anvisas å riksstaten. Å ena sidan råder nämligen ovisshet om den utsträckning vari avgiftsmedel från fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen kunna bli disponibla för avskrivning av lånekapital anvisat åt svenska spannmålsföreningen. Å andra sidan har förlustregleringen, såsom framgår av finansplanen, till förutsättning att beräkningarna rörande inkomstutfallen under innevarande och nästföljande budgetår komma att visa sig i huvudsak riktiga, så att erforderligt belopp kan disponeras utan att behållningen i kassafonden kommer att understiga 70 miljoner kronor. Det belopp som bör disponeras för avskrivning kan därför med större säkerhet beräknas, först då inkomstutfallet för budgetåret 1937/1938 är känt och en säkrare uppskattning kan göras jämväl av den utsträckning, vari medel av fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen kunna påräknas för avskrivningsändamål. Kungl. Maj:t torde därför vid nämnda tidpunkt, med stöd av då föreliggande uppgifter och med beaktande av att behållningen å kassafonden bör uppgå till minst 70 miljoner kronor, böra få besluta om den utsträckning vari anslaget skall belastas för en extraordinär avskrivning överstigande det belopp å 9 miljoner kronor som anvisats i gällande riksstat.

I detta läge torde medel för avskrivning nu böra äskas såsom förslagsanslag. Anslaget torde böra anvisas med ett belopp motsvarande det ytterligare avskrivningsbehov som kan beräknas föreligga, om avgifter för täckande av förluster å spannmålsregleringen inflyta med det belopp, varmed jag föreslår, att inkomstiteln upptages i riksstaten, eller 10 miljoner kronor. Under denna förutsättning torde 6 miljoner kronor i avgiftsmedel kunna beräknas bli disponibla för avskrivningsändamål. Anslaget bör sålunda uppföras med $(45 - 6 =) 39$ miljoner kronor.

Av den lämnade redogörelsen för beräkningarna rörande täckningen av förlusterna å spannmålsregleringen framgår, att det vid dessa beräkningar förutsatts, att veteavgift under budgetåren 1936/1937 och 1937/1938 komme att uttagas med 2.5 öre för kilogram. Under nämnda förutsättning skulle till fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen under vartdera av dessa budgetår inflyta 10,000,000 kronor. Av sistnämnda medel hava 7,350,000 kronor under innevarande budgetår och 6,000,000 kronor under budgetåret 1937/1938 beräknats bli disponibla för avskrivning av lånekapital, som anvisats åt svenska spannmålsföreningen.

Emellertid har veteavgiften sänkts från och med den 1 februari 1937. Sålunda utgick avgiften under februari 1937 med 1.5 öre för kilogram. Från och med den 1 mars 1937 utgör avgiften 0.5 öre för kilogram. Enligt vad chefen för jordbruksdepartementet anfört vid framläggande av propositio-

nen nr 284, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, torde nämnda förändringar i veteavgiftens belopp komma att medföra en minskning av inkomsterna för innevarande budgetår med inemot 4,000,000 kronor, vilket innebär att det för avskrivningsändamål disponibla överskottet kan beräknas nedgå till 3,350,000 kronor.

Under nästkommande regleringsår har veteavgiften ansetts böra i första hand avvägas i förhållande till prisläget å vete. Enligt vad i propositionen anförts, torde intäkterna av veteavgift jämte vad som inflyter i form av införselavgift å vete och råg samt därav beredda produkter med hänsyn härtill icke böra för nästkommande budgetår beräknas till högre belopp än 3,000,000 kronor. Såsom förslagsanslag under nionde huvudtiteln för »Avsättning till fonden för mötande av förluster å spannmålsregleringen» har således äskats allenast sistnämnda belopp. Å andra sidan torde man hava anledning räkna med att förlusterna å spannmålsaktiebolaget under dess verksamhetsår 1937/1938 komma att bli mindre än som tidigare förutsatts och, enligt verkställd uppskattning, stanna vid cirka 2.50 miljoner kronor i stället för förut uppgivna 4 miljoner kronor. Det för avskrivningsändamål disponibla beloppet veteavgiftsmedel för budgetåret 1937/1938 kan sålunda nu uppskattas till 0.50 miljon kronor.

Den minskning av för avskrivningsändamål disponibla veteavgiftsmedel, varmed man sålunda har att räkna, uppgår till sammanlagt $(7.35 - 3.35 + 6.00 - 0.50 =) 9.50$ miljoner kronor, varför det för reglering av förlusterna å spannmålsföreningen erforderliga beloppet bör uppskattas till $(39.00 + 9.50 =) 48.50$ miljoner kronor. Om planen att nu slutligt avskrivna statens förluster å spannmålsregleringen fullföljes, bör alltså det för ändamålet äskade anslaget höjas till detta belopp.

Departementschefen.

I den i statsverkspropositionen till årets riksdag framlagda finansplanen för budgetåret 1937/1938 beräknades summan av inkomster för skattebudgeten uppgå till 1,139.32 miljoner kronor. Med frånräknande av de belopp varmed de olika avskrivningsanslagen överstego motsvarande anslag å innevarande budgetårs riksstat uppgick utgiftssumman för skattebudgeten till 1,120.61 miljoner kronor. Differensen å 18.71 miljoner kronor beräknades disponerad för extraordinär avskrivning av förluster å Kreditkassan (7 miljoner kronor), förluster på understöd åt insättare i vissa sparbanker (10.11 miljoner kronor) samt förluster å spannmålsregleringen (1.6 miljon kronor). Av kassafonden beräknades 28.4 miljoner kronor bli erforderliga för slutlig reglering av sistnämnda förluster. Med tillägg av det belopp som sålunda var avsett att tagas i anspråk ur kassafonden kom skattebudgeten att balansera på ett belopp av 1,167.72 miljoner kronor.

I förutsättningarna för den finansplan, vars huvuddrag här angivits, ha så väsentliga förändringar nu inträtt, att sättet för budgetens balansering torde böra upptagas till förnyat övervägande.

Såsom i det föregående närmare utvecklats synes den sammanlagda utgiftssumman å allmänna skattebudgeten — med bortseende från anslaget till avskrivning av spannmålsförlusterna till vilket jag senare återkommer — böra beräknas uppgå till ett 19.51 miljoner kronor högre belopp än enligt statsverkspropositionen. Den största utgiftsökningen faller på anslagen till dyrtidstillägg. Dessa beräknades i statsverkspropositionen med utgångspunkt från en levnadskostnadsindex av 158. Under första kvartalet innevarande kalenderår steg emellertid index till 161. Som en ytterligare höjning av indextalet synes vara att påräkna, torde anslagen nu böra beräknas med utgångspunkt från ett indextal å 164. Enligt verkställda kalkyler bör detta medföra en höjning av anslagen till dyrtidstillägg med 8.43 miljoner kronor. Bland övriga större utgiftsökningar må här erinras om den föreslagna höjningen å 6 miljoner kronor till beredskaps- och reservarbeten samt om förslagen om nya anslag å 2.44 miljoner kronor till civilt luftskydd och å 2 miljoner kronor till viss statlig lagerhållning.

På inkomstsidan av allmänna skattebudgeten har man enligt de förnyade beräkningar, för vilka jag redogjort, vid oförändrad belastning av kassafonden att räkna med en nettoökning å 9.23 miljoner kronor. Å ena sidan kunna inkomsterna av främst stämpelmedel, tullar, tobaksskatt samt rusdrycksförsäljningsmedel och omsättnings- och utskänkningsskatt beräknas inflyta med ett sammanlagt 14.77 miljoner kronor högre belopp än som i statsverkspropositionen antagits. Å andra sidan måste inkomsterna av bland annat affärsverken räknas ned med sammanlagt 5.54 miljoner kronor. Större delen av denna bruttoinkomstminskning orsakas av den förväntade höjningen av dyrtidstilläggen.

Den allmänna skattebudgetens inkomstsida kommer enligt här framlagda beräkningar, med bortseende från belastningen av kassafonden, att visa en slutsumma å $(1,139.32 + 9.23 =)$ 1,148.55 miljoner kronor. Summan av utgifterna under de olika huvudtitlarna och för i förhållande till löpande budgetår oförändrade, »normala» avskrivningar kommer att uppgå till $(1,120.61 + 19.51 =)$ 1,140.12 miljoner kronor. Differensen å 8.43 miljoner kronor, något överstigande vad som erfordras i extraordinär avskrivning för slutlig reglering av förlusterna å Kreditkassan, kan disponeras för avskrivningar utöver de i gällande riksstat upptagna. Motsvarande för extraordinär avskrivning disponibla inkomstöverskott uppgick enligt de i statsverkspropositionen framlagda beräkningarna till 18.71 miljoner kronor. Vid ett fullföljande av den där förordade avskrivningsplanen måste de bortfallna täckningsmedlen å $(18.71 - 8.43 =)$ 10.28 miljoner kronor, motsvarande den ökade nettobelastningen å allmänna skattebudgeten, ersättas med medel ur kassafonden. Fondens belastning skulle härigenom ökas från 28.4 till 38.68 miljoner kronor.

Till följd av en under budgetåret genomförd nedsättning av utgående veteavgift och vid bifall till i propositionen nr 284 framlagt förslag om ändring i sättet för uttagande av denna avgift under nästföljande budgetår kan, såsom jag tidigare utvecklat, behovet av medel från allmänna skattebudgeten för avskrivning av förluster å spannmålsregleringen numera uppskattas till ett

9.5 miljoner kronor högre belopp än tidigare skett. Om planen att under nästföljande budgetår slutligt reglera ifrågavarande förluster fullföljes, måste även detta behov täckas från kassafonden, vars totala bidrag till genomförandet av avskrivningarna härigenom skulle stiga till $(28.40 + 10.28 + 9.50 =)$ 48.18 eller avrundat 48.2 miljoner kronor.

En belastning av kassafonden av angiven omfattning i syfte att möjliggöra fullföljandet av den tidigare framlagda avskrivningsplanen anser jag mig kunna tillstyrka. Avgörande är därvidlag ändamålets art och betydelse samt det förhållandet, att budgetutfallet under innevarande år synes bli oväntat gynnsamt. Enligt riksräkenskapsverkets förut anförda uppskattning skulle kassafondens tillgångar vid slutet av budgetåret uppgå till i runt tal 115 miljoner kronor mot i statsverkspropositionen beräknade 100 miljoner kronor. Med hänsyn till den kraftiga ökningen av tulluppbörden under våren synes det emellertid möjligt att uppskatta löpande budgetårs tullinkomster till ett åtminstone 5 miljoner kronor högre belopp än som av riksräkenskapsverket antagits vid framläggandet av nyssnämnda uppskattning, varför kassafonden kan väntas vid budgetårsskiftet komma att visa en behållning å i runt tal 120 miljoner kronor eller något däröver. Under förutsättning, att 48.2 miljoner kronor av fonden beräknas disponerade för avskrivningsändamål, skulle den återstående behållningen å fonden sålunda komma att uppgå till drygt 70 miljoner kronor, eller ungefär det belopp som ansetts nödvändigt för att fonden skall kunna fylla sin funktion som budgetregulator.

Jag förordar sålunda, att det disponibla inkomstöverskottet å 8.43 miljoner kronor anslås till den i statsverkspropositionen föreslagna extraordinära avskrivningen av förluster å Kreditkassan å 7 miljoner kronor. Resterande överskott å 1.43 miljon kronor torde få disponeras för täckande av förlusten å understöd åt insättare i vissa sparbanker, varefter återstår att avskryva $(10.11 - 1.43 =)$ 8.68 miljoner kronor av denna. Detta kvarstående avskrivningsbehov föreslår jag täckt genom disposition av kassafonden, från vilken medel skulle utgå jämväl för den extraordinära avskrivning av spannmålsförluster å 39.5 miljoner kronor som erfordras för slutlig reglering av dessa. Försiktigheten synes bjuda, att anslag för sistnämnda ändamål trots den förbättrade ställningen på kassafonden nu äskas i samma form och med samma förbehåll som i statsverkspropositionen.

Den här framlagda, modifierade finansplanen har möjliggjorts genom att den ekonomiska utvecklingen under innevarande budgetår tillfört statsverket långt större inkomster än väntat. Den avsevärda höjningen av utgiftssiffrorna för nästkommande budgetår i jämförelse med de i statsverkspropositionen upptagna motväges icke av en liknande höjning på inkomstsidan. En överbalansering av budgeten, vilken uppenbarligen är eftersträvanvärd i nuvarande konjunkturläge, föreligger fortfarande, men mindre utpräglad än i statsverkspropositionens budgetförslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

dels — med ändring av i statsverkspropositionen framlagda förslag såvitt avser upptagande å riksstaten för budgetåret 1937/1938 av nedan angivna inkomstitlar — föreslå riksdagen att i nämnda riksstat beräkna dessa inkomstitlar sålunda:

Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	kronor	65,000,000
Tullmedel, <i>bevillning</i>	»	165,000,000
Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	»	92,000,000
Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>	»	15,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel, <i>bevillning</i> :		
<i>α</i> . Partihandelsbolag	»	14,500,000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	»	93,000,000
Avgifter för kontroll å handeln med farmaceutiska specialiteter	»	50,000
Bidrag till bank- och fondinspektionen	»	127,000
Avgifter för täckande av förluster å spannmålsregleringen	»	3,000,000
Postverket, <i>bevillning</i>	»	18,000,000
Telegrafverket	»	34,000,000
Statens järnvägar	»	30,000,000
Domänverket	»	15,500,000
Statens bostadslånefond	»	600,000
Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	»	100,000
Lånefonden för lantarbetarbostäder	»	2,000
Allmänna järnvägslånefonden	»	679,000
Lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar ..	»	41,000
Luftfartslånefonden	»	6,500
Statens sekundärlånefond för jordbrukare	»	210,000
Egnahemslånefonden	»	8,600,000
Arrendeegnahemsfonden	»	120,000
Täckdikningslånefonden	»	100,000
Fiskerilånefonden	»	115,000
Industrilånefonden	»	60,000
Rederilånefonden	»	200,000

I anspråk tagna kapitaltillgångar:

4. Statsverkets kassafond

»	48,200,000;
---	-------------

dels föreslå riksdagen att å riksstaten för budgetåret 1937/1938 under rubriken A. II. Uppbörd i statens verksamhet upptaga följande inkomstitlar sålunda:

Inkomster vid karolinska sjukhuset	kronor	244,000
Inkomster vid serafimerlasarettet	»	1,900,000;

dels — med ändring av i statsverkspropositionen och i propositionerna nr 76 och 271 under de särskilda huvudtitlarna gjorda äskanden om anslag till dyrtidstillägg, i den mån anslag för ändamålet nu äskas — föreslå riksdagen att för budgetåret 1937/1938 såsom förslagsanslag anvisa

I) till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst			
under andra huvudtiteln	kronor	1,300,000	
» tredje »	»	250,000
» fjärde »	Försvarsdepar- tementet	»	35,000
	Försvarsstaben	»	25,000
	Rikskommissio- nen för ekono- misk försvars- beredskap	»	6,500
	Lantförsvaret..	»	3,700,000
	Sjöförsvaret ...	»	1,450,000
	Flygvapnet....	»	300,000
	Försvarsväsen- dets kemiska anstalt.....	»	3,200
	Militärmeteoro- logisk informa- tionstjänst.....	»	5,000
» femte »	»	5,400,000
» sjätte »	»	225,000
» sjunde »	»	2,500,000
» åttonde »	»	6,300,000
» nionde »	»	1,300,000
» tionde »	»	900,000;

II) under elfte huvudtiteln		
till dyrtidstillägg åt f. d. civila befatt- ningshavare i statens tjänst m. fl. pen- sionärer	»	4,400,000
till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattnings- havare i statens tjänst m. fl.	»	2,300,000
till dyrtidstillägg åt f. d. militära befatt- ningshavare m. fl.	»	2,300,000
till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befatt- ningshavare	»	800,000;

dels föreslå riksdagen att till *Avsättning till fondinspektio-
nens fond* under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1937/1938
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45,000;

Kungl. Maj:ts proposition nr 324.

dels ock — med ändring av i statsverkspropositionen framlagt förslag angående anslag till avskrivning av lånekapital, anvisat åt svenska spannmålsföreningen — föreslå riksdagen att till *Avskrivning av lånekapital, anvisat åt svenska spannmålsföreningen*, för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 48,500,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.

	I riksstaten beräknat belopp	Behållen inkomst	Underskott, att ersättas av kassa- fonden	Överskott, att till- föras kassa- fonden
	milj. kr.	milj. kr.	milj. kr.	milj. kr.
B. Inkomster av statens produktiva fonder.				
I. Statens affärsverksamhet:				
1. Postverket, <i>bevillning</i>	20.00	21.00	—	1.00
2. Telegrafverket	35.00	36.67	—	1.67
3. Statens järnvägar.....	36.00	49.48	—	13.48
4. Statens vattenfallsverk	20.00	20.95	—	0.95
5. Domänverket	10.00	15.37	—	5.37
6. Statens reproduktionsanstalt	0.03	0.04	—	0.01
Säger för statens affärsverksamhet	121.03	143.51	—	22.48
II. Statens allmänna fastighetsfond	7.50	7.74	—	0.24
III. Fonden för statens aktier:				
1. Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag	20.00	26.50	—	—
2. Aktiebolaget Svenska tobaksmonopo- let	1.60	1.60	—	—
3. Svenska spannmålsaktiebolaget	0.22	0.20	0.02	—
Säger för fonden för statens aktier	21.82	28.30	0.02	—
IV. Statens utlåningsfonder	14.97	14.43	0.62	0.08
V. Statsverkets fond av rusdrycksmedel ..	0.48	0.73	—	0.25
Säger för inkomster av statens produktiva fonder	165.80	191.71	0.64	23.05
C. Andel i riksbankens vinst....	4.25	2.75	1.50	—
D. Riksgäldskontorets inkomstmedel	0.56	0.60	—	0.04
E. I anspråk tagna kapitaltill- gångar.				
1. Reservationer å anslag för verkliga utgifter	—	0.59	—	0.59
2. Reservationer å anslag för kapital- ökning.....	—	0.15	—	0.15
3. Statens produktiva fonder.....	1.42	1.42	—	—
4. Statsverkets kassafond	64.25	64.25	—	—
Säger för i anspråk tagna kapitaltillgå ngar	65.67	66.41	—	0.74
Summa för skattebudgetens inkomstitlar	1,121.21	1,189.90	5.90	58.24
			nettoöverskott 52.34	